

לפי סקר עות'מאני משנת 1858, שטח האחוזה היה מעובד קודם לכן בידי הכפרים אל זרע'אניה (שהיה נטוש) ואל נטאלה, שאדמותיהם הקיפו שטח של 5,500 דונם. השם זרע'אניה במפה הבריטית (מפה מס' 4), המציין את הבעלות על השטח, מופיע בשטח שמסביב לאתר וכן בשטחים דרומית למבנה, הנמצא כיום במושב בית חנניה. נראה, אפוא, ששטח האחוזה השתרע כלפי מערב עד לבית חנניה של היום. אדמות האחוזה נקנו בידי יק"א בראשית המאה. בשנים 1921-1922 ישבו במבנה ראשוני הקליפורנים והקבוצה ההולנדית עד להתיישבותם בנימינה. החל משנת 1924 גידלה פיק"א במקום את צמחי היסמין. כיום מצוי המבנה כ־300 מ' ממערב לבתיה האחרונים של בנימינה, וכ־400 מ' צפונית לכביש שמוביל מתחנת הרכבת של בנימינה לצומת בנימינה.

בורג' (אל בורג' / נ.צ. 2128/1477)

השם בורג', על שם כפר ערבי קטן שהיה במקום ונסקר במפקד שנערך בידי השלטון העות'מאני, בעקבות פרסום חוק המקרקעין בשנת 1858. מקור השם בורג' הוא שיבו שהמלה הלטינית, בורג' – מצודה, כשם שניתן לאתרים צלבניים רבים בארץ. יתכן שהאגף הדרומי ממערבו הוא מבנה צלבני ששולב בבית האחוזה בתקופה העות'מאנית (החרסים שנמצאו במקום בסקר ארכיאולוגי תומכים באפשרות זו). בנוסף לאדמות הכפר בורג', כוללות אדמות האחוזה בשטחן גם את אדמות הכפר תל דודת'אן (מזרחית לכפר בורג' ודרומית לתל אל בורג') ששטחם המעובד הקיף 4,500 דונם.

מדרום למבנה שטח גדול המתואר כריק במפות פיק"א (ח' אל בורג': מס' קטלוגי ח/ 47, קנ"מ 10,000: 1, חיפה 1936) ובתצ"א הבריטית (מתאריך 12.12.1944). האזור שימש, כנראה, לאסמי תבואה.

בעל האחוזה היה, כנראה, נכבד רב חשיבות, שכן יש ידיעות לפיהן הקיסר הגרמני, וילהלם השני, לן במקום בשנת 1898, בעת ביקורו בארץ.

בסקירתו של שומכר מתואר הבורג' כישוב פורח ובו שלושים בקתות, בית עם גן, בעל המקום הוא חאג' אמין אגא, אך אין אודותיו כל מידע נוסף.

אדמות הבורג', ששטחן 5,430 דונם, נרכשו בשנת 1903 בידי יק"א, שהושיבה במקום איכרים מוזכרון יעקב, שסבלה ממצוקת קרקעות. המשפחות שבאו להתגורר בבורג' בזמן עונות הקציר גרו במבנה ובחושות של האריסים שנתרו בסמוך.

במקום היתה גם באר אנטילה, שהופעלה בעזרת חמורים.

המבנה נמצא כיום בלב המטעים של בנימינה, כ־1 ק"מ דרומית-מערבית לתחנת הרכבת של בנימינה וכ־1.5 ק"מ ממערב למפעל "אווז הכסף", הנמצא סמוך (ממערב) לכביש שמקשר בין צומת בנימינה לצומת הכניסה לבית חנניה.

חורבות מראח' (גבעת עדה / נ.צ. 2138/1505)

פירוש השם הערבי מראח' הוא מנוחה, שכן המקום שימש לחניית שיירות גמלים. הסקר העות'מאני (1858) מדווח על כפר במקום, שאדמותיו כללו 6,300 דונם, 12 בתים, אך לא נושב.